

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Śliwa

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,

w sprawie **D.P.** skazanego z art. 9 § 3 k.k.s. i in.,

K.S. skazanego z art. 62 § 2 k.k.s. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 16 maja 2023 r.,

kasacji, wniesionych przez obrońców skazanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 24 lutego 2022 r., sygn. akt II AKa 448/21

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 28 stycznia 2021 r., sygn. akt XII K 96/20,

1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej skazanego D.P. i w tym zakresie sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie;

2. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej skazanego K.S. w zakresie w jakim utrzymano w mocy skazanie go za czyny zarzucone w pkt I i II aktu oskarżenia i w tym zakresie sprawę

przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie.

UZASADNIENIE

D.P. stanął pod zarzutami tego, że:

I - w okresie od co najmniej 1 sierpnia 2016 roku do 26 marca 2018 roku w W., S., G. i innych miastach, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu tego samego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z M.F., R.A., D.K., R.S., K.S., R.S.1 oraz innymi osobami, czyniąc z popełnienia przestępstw stałe źródło dochodu, będąc jedynym udziałowcem M. sp. z o.o. oraz pełniąc funkcję prezesa zarządu w/w spółki w okresie od 1 sierpnia do 23 września 2016 roku, zarządzając w/w podmiotami wspólnie i w porozumieniu z w/w osobami wystawił wymienione w akcie oskarżenia nierzetelne faktury VAT na rzecz PPHU F. oraz F. sp. z o.o. z tytułu sprzedaży granulatu tworzyw sztucznych przez wymienione w a/o podmioty,

tj. o czyn z art. 9§3 k.k.s. w zw. z art. 56§1 k.k.s. w zb. z art. 62§2 k.k.s. w zw. z art. 6§2 k.k.s. w zw. z art. 7§1 k.k.s. w zw. z art. 37§1 pkt 1, 1a i 2 k.k.s.,

II - w okresie od co najmniej 1 sierpnia 2016 roku do 26 marca 2018 roku w W., S., G. i innych miastach, działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z osobami wymienionymi w pkt I, czyniąc z popełnienia przestępstw stałe źródło dochodu, będąc jedynym udziałowcem M. sp. z o.o. oraz pełniąc funkcję prezesa zarządu w/w spółki w okresie od 1 sierpnia do 23 września 2016 roku i zarządzając w/w podmiotami wspólnie i w porozumieniu z w/w osobami wystawił wymienione w a/o nierzetelne faktury VAT na rzecz PPHU F. oraz F. sp. z o. o. z tytułu sprzedaży granulatu tworzyw sztucznych przez wymienione w a/o podmioty, a następnie użył tych faktur, poświadczających nieprawdę co do okoliczności faktycznych, mających znaczenie dla określenia wysokości należności publicznoprawnej, ujmując wynikające z nich dane w rejestrach zakupów VAT oraz deklaracjach podatkowych złożonych do Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. i Naczelnika Urzędu Skarbowego W. przez PPHU F. i F. sp. z o.o., których łączna

wartość należności ogółem przekracza dziesięciokrotność kwoty określającej mienie wielkiej wartości i wynosi 24.942.472,76 zł,

tj. o czyn z art. 271a§1 i §2 k.k. w zw. z art. 277a§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 12§1 k.k. w zw. z art. 65§1 k.k. w zw. z art. 8§1 k.k.s.,

III - w okresie od dnia 26 października 2017 roku do dnia 26 grudnia 2017 roku w S., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu tego samego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w tym z M.F., czyniąc z popełnienia przestępstw skarbowych stałe źródło dochodu, w związku z prowadzoną przez M.F. działalnością gospodarczą pod firmą PPHU F. z siedzibą w S., w/w nie złożył Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w S. deklaracji dla podatku od towarów i usług VAT-7 za wrzesień i listopad 2017 roku i nie ujawnił przedmiotu i podstawy opodatkowania z tytułu sprzedaży na kwotę netto 3.412.182,10 zł, czym uszczuplił podatek od towarów i usług w wysokości co najmniej 823.653,24 zł,

tj. o czyn z art. 9§3 k.k.s. w zw. z art. 54§1 k.k.s. w zw. z art. 6§2 k.k.s. w zw. z art. 37§1 pkt 2 k.k.s.,

IV - w okresie od 6 października 2016 roku do 30 kwietnia 2018 roku, działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czyniąc z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu, wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w tym R.S.1, M.F., prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą PPHU F. i pełniącym funkcję prezesa zarządu F. sp. z o.o. oraz dysponującym rachunkami bankowymi prowadzonymi na rzecz w/w podmiotów, rachunkiem bankowym prowadzonym na rzecz ZPUH F., oraz rachunkami bankowymi prowadzonymi na rzecz podmiotu A. sp. z o.o. i Q. sp. z o.o., wspólnie i w porozumieniu z osobami wymienionymi jw., w celu udaremnienia stwierdzenia przestępnego pochodzenia i miejsca umieszczenia środków płatniczych w kwotach 3.872.623,42 zł oraz 823.653,24 zł, pochodzących z korzyści związanych z popełnieniem przestępstw i przestępstw skarbowych opisanych w pkt I, II i III, przyjmował oraz przekazywał środki pieniężne związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, w tym zawierające w/w kwoty, w ten sposób, że wspólnie i w porozumieniu z M.F. dokonywał następujących operacji bankowych:

- z rachunku bankowego prowadzonego przez [...]1 S.A. na rzecz PPHU F. o numerze [...] przekazał w 106 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 6.709.700,00 zł na rachunek bankowy prowadzony na rzecz ZPUH F. o numerze [...] przez Bank2 S.A.;

- z rachunku bankowego prowadzonego przez [...]1 S.A. na rzecz PPHU F. o numerze [...] przekazał w 13 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 1.744.492,24 zł na rachunek bankowy prowadzony na rzecz M. sp. z o.o. o numerze [...];

- z rachunku bankowego prowadzonego przez [...]1 S.A. na rzecz PPHU F. o numerze [...] przekazał w 96 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 12.121.572,66 zł na rachunek bankowy prowadzony na rzecz Q. sp. z o.o. o numerze [...], które po przewalutowaniu zostały wytransferowane za granicę;

- z rachunku bankowego prowadzonego przez [...]1 S.A. na rzecz PPHU F. o numerze [...] przekazał w 28 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 2.247.011,77 zł, na rachunek bankowy prowadzony na rzecz A. sp. z o.o. o numerze [...], które po przewalutowaniu zostały wytransferowane za granicę;

- z rachunku bankowego prowadzonego przez [...]1 S.A. na rzecz PPHU F. o numerze [...] M.F. przekazał w 22 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 1.139.477,63 zł, na rachunek bankowy prowadzony na rzecz H. o numerze [...];

- z rachunku prowadzonego przez [...]1 S.A. na rzecz PPHU F. o numerze [...] dokonał wypłat gotówkowych w łącznej kwocie 147.790 zł oraz przekazał w 27 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 754.152,51 zł na rachunek bankowy prowadzony na swoją rzecz o numerze [...], które to środki wypłacił w gotówce i przekazał D.P.;

- z rachunku prowadzonego przez [...]1 S.A. na rzecz PPHU F. o numerze [...] przekazał w 8 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 695.500 zł na rachunek bankowy prowadzony na rzecz F. sp. z o.o. o numerze [...];

- przyjął na rachunek o numerze [...] prowadzony na rzecz PPU F. w 21 operacjach bankowych łączną kwotę 897.380.00 zł z rachunku bankowego prowadzonego na rzecz H. o numerze [...];

- przyjął na rachunek o numerze [...] prowadzony na rzecz PPU F. w 9 operacjach bankowych łączną kwotę 957.874,26 zł z rachunku bankowego prowadzonego na rzecz PPHU F. o numerze [...];
- przyjął na rachunek o numerze [...] prowadzony na rzecz PPU F. w 8 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 368.800 zł z rachunku bankowego prowadzonego na rzecz F. sp. z o.o. o numerze [...];
- przekazał z rachunku o numerze [...] prowadzonego na rzecz Q. sp. z o.o. w 6 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 450.170 zł na rachunek prowadzony na rzecz H. o numerze [...];
- przekazał z rachunku o numerze [...] prowadzonego na rzecz F. sp. z o.o. w 16 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 2.079.530 zł na rachunek prowadzony na rzecz Q. sp. z o.o. o numerze [...];
- przyjął na rachunek o numerze [...] prowadzony na rzecz Q. sp. z o.o. w 3 operacjach bankowych środki finansowe w łącznej kwocie 129.119,25 zł z rachunku bankowego prowadzonego na rzecz H. o numerze [...];
- przekazał z rachunku o numerze [...] prowadzonego na rzecz ZPUH F. w 1 operacji bankowej środki finansowe w łącznej kwocie 95.000 zł na rachunek prowadzony na rzecz Q. sp. z o.o. o numerze [...];
- z rachunku bankowego prowadzonego na rzecz ZPUH F. przez Bank2 S.A. o numerze [...], przekazał środki finansowe przekazane w 110 operacjach bankowych w łącznej kwocie 6.424.057,51 zł na rachunek bankowy prowadzony przez [...]1 S.A. na rzecz PPHU F. o numerze [...];
- z rachunku bankowego prowadzonego na rzecz ZPUH F. przez Bank2 S.A. o numerze [...], przekazał środki finansowe przekazane w 2 operacjach bankowych w łącznej kwocie 311.000 zł na rachunek bankowy prowadzony na rzecz F. sp. z o.o. o numerze [...];
- z rachunku bankowego prowadzonego na rzecz ZPUH F. przez Bank2 S.A. o numerze [...], przekazał środki finansowe przekazane w 11 operacjach bankowych w łącznej kwocie 54.950 zł na rachunek bankowy o numerze [...] prowadzony na rzecz M.F.;
- przyjął na rachunek bankowy prowadzony przez Bank2 S.A. na rzecz ZPUH J. o numerze [...], środki finansowe wykonane w 1 operacji bankowej w łącznej

kwocie 50.000,00 zł z rachunku bankowego o numerze [...], prowadzonego przez Bank3 S.A. prowadzony na rzecz H.;

- z rachunku bankowego prowadzonego przez Bank3 S.A. na rzecz firmy H. o numerze [...] przyjął środki finansowe wykonane w 3 operacjach bankowych w łącznej kwocie 133.670,00 zł na rachunek bankowy prowadzony przez Bank2 S.A. na rzecz ZPUH J. o numerze [...];

- przekazał z rachunku o numerze [...] prowadzonego na rzecz PPHU M. przez [...]1 S.A. środki pieniężne w 22 operacjach łączną kwotę 1.139.477,63 zł, na rachunek bankowy prowadzony przez Bank3 S.A. na rzecz firmy H. o numerze [...];

- przekazał z rachunku o numerze [...] prowadzonego na rzecz A. sp. z o.o. środki pieniężne w 12 operacjach bankowych w łącznej kwocie 512.466,25 zł na rachunek bankowy prowadzony na rzecz H. o numerze [...],

tj. o czyn z art. 299§1 i §5 k.k. w zw. z art. 12§1 k.k. w zw. z art. 65§1 k.k.

K.S. stanął pod zarzutami tego, że:

I - w okresie od co najmniej 12 czerwca 2017 roku do 26 marca 2018 roku w W., S. i innych miejscach na terenie kraju, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu tego samego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając wspólnie i w porozumieniu z D.P., M.F. i R.S.1 i innymi nieustalonymi osobami, czyniąc z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu, nabył w dniu 12 czerwca 2017 roku udziały w Q. sp. z o.o., objął funkcję prezesa zarządu tej spółki, założył rachunek bankowy w imieniu spółki, wspólnie i w porozumieniu z w/w osobami, wystawił wymienione w a/o nierzetelne faktury VAT dokumentujące sprzedaż granulatu tworzyw sztucznych przez Q. sp. z o.o. na rzecz podmiotu PPHU F., F. sp. z o.o. oraz H., w łącznej kwocie 15.644.716,81 zł i w konsekwencji ułatwił PPHU F. i F. sp. z o.o. podanie nieprawdziwych danych wynikających z powyżej wskazanych faktur w zakresie podatku naliczonego, w rejestrach zakupów VAT i deklaracjach podatku VAT-7 za poszczególne okresy rozliczeniowe od czerwca 2017 roku do sierpnia 2017 roku, za październik i grudzień 2017 roku oraz za luty 2018 roku, złożonych do Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. odpowiednio w dniach 4 października 2017 roku, 6 grudnia 2017 roku, 5 marca 2018 roku oraz 26 marca 2018 roku, co skutkowało narażeniem na uszczuplenie podatku VAT przez PPHU F. i F. sp. z o.o. w łącznej wysokości 2.901.290,81 zł,

tj. o czyn z art. 9§3 k.k.s. w zw. z art. 62§2 k.k.s. w zw. z art. 18§3 k.k. w zw. z art. 20§2 k.k.s. w zw. z art. 56§1 k.k.s. w zw. z art. 6§2 k.k.s. w zw. z art. 7§1 k.k.s. w zw. z art. 37§1 pkt 1 i 1a k.k.s.,

II. w okresie od co najmniej 12 czerwca 2017 roku do 26 marca 2018 roku w W., S. i innych miejscach na terenie kraju, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, działając wspólnie i w porozumieniu z osobami wymienionymi w pkt I, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, nabył w dniu 12 czerwca 2017 roku udziały w Q. sp. z o.o., objął funkcję prezesa zarządu tej spółki, założył rachunek bankowy w imieniu spółki, wspólnie i w porozumieniu z w/w osobami wystawił wymienione w a/o nierzetelne faktury VAT, dokumentujące sprzedaż granulatu tworzyw sztucznych przez Q. sp. z o.o. na rzecz PPHU F., F. sp. z o.o. oraz H., w łącznej kwocie 15.644.716,81 zł, poświadczające nieprawdę co do okoliczności faktycznych mających znaczenie dla określenia wysokości należności publicznoprawnej w postaci podatku od towarów i usług z tytułu nabyć granulatu tworzyw sztucznych, których łączna wartość należności ogółem przekracza dziesięciokrotność kwoty określającej mienie wielkiej wartości i wynosi 15.644.716,81 zł,

tj. o czyn z art. 271a§1 i §2 k.k. w zw. z art. 277a§1 k.k. w zw. z art. 12§1 k.k. w zw. z art. 8§1 k.k.s.

III. w dniu 30 czerwca 2019 roku w miejscowości Z., wbrew przepisom Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2019.852.j.t.), posiadał znaczną ilość środków odurzających w postaci ziela konopi innych niż włókniste, w ilości 102,72 g netto,

tj. o czyn z art. 62 ust. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 28 stycznia 2021r. w sprawie o sygn. akt XII 96/20 uznał D.P. za winnego popełnienia zarzuconych mu czynów i za to wymierzył mu kary:

- za czyn opisany w pkt I – 3 lat pozbawienia wolności i karę 900 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych,

- za czyn opisany w pkt II – 5 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności i karę 900 (dziewięciuset) stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 100 (stu) złotych,

- za czyn opisany w pkt III – 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych,

- za czyn opisany w pkt IV – roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych.

Na podstawie art. 8§2 k.k.s. orzeczono, że wykonaniu podlegają kary orzeczone za czyn opisany w pkt II, a nie podlegają wykonaniu kary orzeczone w pkt I.

Jednostkowe kary pozbawienia wolności objęte zostały karą łączną 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a grzywny, karą łączną grzywny w kwocie 1000 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na 100 złotych.

Tym samym wyrokiem uznano K.S. za winnego wszystkich zarzuconych mu czynów (z tym ustaleniem, że w pkt I z jego opisu wyeliminowano zwrot „*czyniąc z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu*”) i wymierzono za nie kary:

- za czyn I – roku pozbawienia wolności i karę 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych,

- za czyn II – 5 lat pozbawienia wolności i karę 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych,

- za czyn III – roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 8§2 k.k.s. orzeczono, że wykonaniu podlegają kary orzeczone za czyn opisany w pkt II, a nie podlegają wykonaniu kary orzeczone w pkt I.

W miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności orzeczono wobec oskarżonego K.S. karę łączną 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok ten zaskarżony został apelacjami obrońców obu oskarżonych.

Obrońca oskarżonego D.P. zarzucił orzeczeniu:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, a konkretnie art. 271a§1 i §2 k.k. oraz 277a§1 k.k. w zw. z art. 4§1 *in fine* k.k. poprzez ich zastosowanie w stosunku

do oskarżonego D.P., mimo iż przypisano mu w zarzucie nr II wystawianie nierzetelnych faktur VAT zarządzając podmiotem M. sp. z o.o., podczas gdy podmiot ten wystawiał faktury tylko od 1 sierpnia 2016 roku do 20 lutego 2017 roku, natomiast przepisy powyższe weszły w życie dnia 1 marca 2017 roku; W razie nie przyjęcia powyższego zarzutu zaskarżonemu orzeczeniu obrońca zarzucił:

2. obrazę przepisów prawa materialnego, a konkretnie art. 65§1 k.k. poprzez jego zastosowanie w punkcie 2 zaskarżonego wyroku pomimo skazania D.P. w tym samym punkcie wyroku, w ramach dyspozycji przepisu art. 271a§2 k.k., do którego znamion należy uczynienie sobie z przestępstwa stałego źródła dochodu i w konsekwencji zastosowania podwójnego obostrzenia kary;
Bez względu na powyższe, wyrokowi zarzucono ponadto:
3. naruszenie przepisów postępowania, a konkretnie art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodu z zeznań świadków: J.F., A.B. oraz R.D. w zakresie ich twierdzeń co do finansowania działalności M.F., co mogło mieć wpływ na treść wyroku przez poczynienie przypisanie winy oskarżonemu D.P.;
4. naruszenie przepisów postępowania, a konkretnie art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodu z nagrań z czynności operacyjnych, a konkretnie rozmowy z dnia 15 marca 2018 roku godzina 10:17:28 (k. 1442 załącznika), w zakresie w jakim miały one wykluczać handel folią stretch oraz potwierdzać udział D.P. w procederze wystawiania nierzetelnych, czy też fikcyjnych faktur VAT;
5. naruszenie przepisów postępowania, a konkretnie art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodu zeznań P.B. oraz R.A., w zakresie w jakim miały one wskazywać D.P. jako osobę werbującą osoby do spółek użytych w przestępczym procederze, a także współpracującą z P.B. w zakresie zakupu i przygotowanie spółek do tego procederu, co mogło mieć wpływ na treść wyroku poprzez przyjęcie, że D.P. współdziałał w tworzeniu i działaniu struktury mającej na celu fikcyjne odliczanie podatku VAT, podczas gdy zebrane dowody na to nie wskazują;

6. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na pominięciu wynikającego z dowodu z umowy pożyczki z dnia 12 grudnia 2016 roku oraz zgłoszenia w Urzędzie Skarbowym w marcu 2017 roku faktu, że kwota 7.500 złotych została przekazana D.P. przez M.F. w roku 2016 w zamian za udziały w spółce M. sp. z o.o., co mogło mieć wpływ na treść wyroku przez przyjęcie, że D.P. miał jakkolwiek wpływ na działania spółki M. sp. z o.o.;
7. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na dowolnym ustaleniu, że oskarżony D.P. wydawał polecenia M.F., miał głos decydujący w działalności F. oraz faktycznie kierował spółkami Q., A. oraz M., podczas gdy z zebranych dowodów wynika, że D.P. pozyskiwał kontrahentów dla M.F., za co brał prowizję od zysków, co mogło mieć wpływ na treść wyroku poprzez przyjęcia winy oskarżonego w zakresie wystawiania faktur poświadczających nieprawdę (tj. art. 271a§1 i §2 k.k. w zw. z art. 277a§1 k.k.), a także nie złożenia Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w S. deklaracji dla podatku od towarów usług VAT-7 za wrzesień i listopad 2017 i nieujawnienie podstawy opodatkowania oraz dokonywał licznych operacji bankowych w celu udaremnienia stwierdzenia przestępnego pochodzenia środków płatniczych;
8. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na dowolnym ustaleniu, że oskarżony D.P. korzystał z numeru telefonu [...] oraz dokonywał logowań w bankowości elektronicznej banku [...]1 S.A., podczas gdy brak jest jakichkolwiek dowodów na wskazane wyżej okoliczności, co mogło mieć wpływ na treść wyroku przez przyjęcie, że D.P. dokonywał inkryminowanych transakcji bankowych, a co za tym idzie na przypisanie D.P. przestępstwa stypizowanego w art. 299§1 i §5 k.k.;
9. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na pominięciu wynikającego z dowodu z wiadomości mailowych, że M.F. wysyłał wiadomości mailowe w zakresie transakcji, otrzymywał faktury oraz dane dotyczące transakcji granulatem tworzyw sztucznych i w ten sposób

organizował proceder polegający na handlu granulatem bez ujawniania podstawy opodatkowania stosownym organom;

10. rażącą niewspółmierność orzeczonych kar jednostkowych pozbawienia wolności tj.: 5 lat i miesiąca za czyn II a/o, 6 miesięcy za czyn III a/o, roku i 6 miesięcy za czyn IV a/o, a także kary łącznej w wymiarze 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, z uwagi na nienależyte uwzględnienie stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu oraz nie wzięcie pod uwagę okoliczności zdarzenia.

Z uwagi na powyższe, obrona wniosła o przeprowadzenie przez Sąd *ad quem* dowodu z dodatkowego przesłuchania oskarżonego D.P. na okoliczność: dowodów znajdujących się w korespondencji e-mail dołączonej do akt przedmiotowej sprawy oraz przeprowadzenie przez Sąd *ad quem* dowodu z pisemnych wyjaśnień oskarżonego D.P. wysłanych bezpośrednio z zakładu karnego w nawiązaniu do przedmiotowej apelacji.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, skarżący wnioskował o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od stawianych mu zarzutów, ewentualnie, w przypadku utrzymania wyroku co do winy oskarżonego D.P., wnioskował o zastosowanie kary w niższym wymiarze, zarówno co do kar jednostkowych, jak i co do kary łącznej.

Obronca oskarżonego K.S. zarzucił orzeczeniu:

1. w zakresie czynu objętego punktem I – obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. oraz art. 5§2 k.p.k., poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oraz brak rozważenia całokształtu okoliczności sprawy, skutkujące:

- uznaniem za wiarygodne zeznań świadka G.Z. w przedmiocie otrzymania przez K.S. korzyści majątkowej w zamian za objęcie funkcji prezesa zarządu spółki Q. sp. z o.o. mimo, że przekazywana przez G.Z. informacja w tym przedmiocie miała pochodzić od świadka P.B., który w swoich zeznaniach zaprzeczył, aby takiej korzyści udzielał oskarżonemu S., a które to zeznania pozostają zgodne w przedmiotowej kwestii ze spójnymi i konsekwentnymi wyjaśnieniami oskarżonego S.,

- przyjęciem, że oskarżony K.S. działał wspólnie i w porozumieniu z pozostałymi oskarżonymi w sprawie, obejmującym realizację wszystkich znamion zarzucanego oskarżonemu czynu, mimo niedających się usunąć wątpliwości co do występowania przedmiotowej przesłanki odpowiedzialności oskarżonego wynikających z faktu, że oskarżony S. nie znał żadnego z pozostałych oskarżonych występujących w sprawie i żadnemu z nich nie był znany, w przeciwieństwie do pozostałych oskarżonych, którym przypisuje się działania w roli tzw. słupów, nie pozostawał w stałym kontakcie z innymi oskarżonymi, nie realizował ich poleceń, nie wypłacał i nie przekazywał wypłacanych z kont środków pieniężnych, na żadnym etapie nie miał dostępu do elementów nieodzownych dla popełnienia zarzucanego mu czynu, tj. dostępu do bankowości elektronicznej rachunku bankowego prowadzonego dla Q. sp. z o.o., dokumentacji finansowej przedmiotowej spółki, jej elektronicznej skrzynki pocztowej, pieczętek, a składana do Urzędu Skarbowego w imieniu spółki Q. sp. z o.o. dokumentacja nie była podpisana przez oskarżonego, lecz przez nieustaloną osobę, na podstawie zebranego w sprawie obszernego materiału dowodowego w postaci danych zawartych na dysku komputera oraz na dysku przenośnym typu pendrive zabezpieczonych u M.F. nie jest możliwe ustalenie ponad wszelką wątpliwość, że oskarżony pozostawał świadomy działań pozostałych oskarżonych, a tym bardziej, że ich działania były objęte porozumieniem z K.S., przy czym wynikające z powyższych okoliczności wątpliwości, wbrew dyspozycji art. 5§2 k.p.k., nie zostały rozstrzygnięte przez Sąd na korzyść oskarżonego, co doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych przyjętych przez Sąd za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a w dalszej konsekwencji błędnego uznania, że oskarżony K.S. w ramach objętego punktem I aktu oskarżenia czynu działał wspólnie i w porozumieniu z pozostałymi oskarżonymi, w tym oskarżonymi M.F., D.P., R.S.1 oraz innymi nieustalonymi osobami, wskutek czego uznany został za winnego zarzucanego mu czynu, mimo że brak jest pośród zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznych dowodów świadczących o sprawstwie oskarżonego S. w formie zjawiskowej współsprawstwa, rozumianym jako działania wspólnie i w porozumieniu, co doprowadziło do bezpodstawnego skazania oskarżonego;

2. w zakresie czynu objętego punktem II – obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. oraz art. 5§2 k.p.k., poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oraz brak rozważenia całokształtu okoliczności sprawy, tj. m. in. faktu, że oskarżony S. nie znał żadnego z pozostałych oskarżonych występujących w sprawie i żadnemu z nich nie był znany oraz, że w przeciwieństwie do pozostałych oskarżonych, którym przypisuje się działania w roli tzw. słupów, nie pozostawał w stałym kontakcie z innymi oskarżonymi, nie realizował ich poleceń, nie wypłacał i nie przekazywał wypłacanych z kont środków pieniężnych, na żadnym etapie nie miał dostępu do elementów nieodzownych dla popełnienia zarzucanego mu czynu, tj. dostępu do bankowości elektronicznej rachunku bankowego prowadzonego dla Q. sp. z o.o., dokumentacji finansowej przedmiotowej spółki, jej elektronicznej skrzynki pocztowej, pieczętek, a składana do Urzędu Skarbowego w imieniu spółki Q. sp. z o.o. dokumentacja nie była podpisana przez oskarżonego, lecz przez nieustaloną osobę, w dodatku zebrany w sprawie obszerny materiał dowodowy w postaci danych zawartych na dysku komputera oraz na dysku przenośnym typu pendrive, zabezpieczonych u M.F., nie pozwala na ustalenie ponad wszelką wątpliwość, że oskarżony pozostawał świadomy działań pozostałych oskarżonych, a tym bardziej, że ich były objęte porozumieniem z K.S., przy czym wynikające z powyższych okoliczności wątpliwości, wbrew dyspozycji art. 5§2 k.p.k., nie zostały rozstrzygnięte przez Sąd na korzyść oskarżonego, co doprowadziło, do błędnych ustaleń faktycznych przyjętych przez Sąd za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść i w konsekwencji do błędnego uznania, że oskarżony K.S., w ramach objętego punktem II aktu oskarżenia czynu, działał wspólnie i w porozumieniu z pozostałymi oskarżonymi, w tym oskarżonymi M.F., D.P., R.S.1 oraz innymi nieustalonymi osobami, wskutek czego uznany został za winnego zarzucanego mu czynu mimo, że brak jest pośród zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznych dowodów świadczących o sprawstwie oskarżonego S. w formie zjawiskowej współsprawstwa, rozumianym jako działania wspólnie i w porozumieniu.

Podnosząc powyższe, obrona wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia w zakresie pkt I, poprzez uniewinnienie oskarżonego K.S. od zarzucanego mu czynu, zmianę zaskarżonego orzeczenia w zakresie pkt II, poprzez uniewinnienie oskarżonego K.S. od zarzucanego mu czynu oraz w konsekwencji wniosków zawartych powyżej o uchylenie rozstrzygnięcia w przedmiocie kary łącznej.

Apelacje te rozpoznał Sąd Apelacyjny w Warszawie, który wyrokiem z dnia 24 lutego 2022r. w sprawie II AKa 448/21, co do D.P.:

- uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej,
- uzupełnił skazanie za czyn z pkt I o kwalifikację z art. 18§3 k.k. w zw. z art. 20§2 k.k.s. w zw. z art. 56§1 k.k.s.,
- odnośnie do czynu z pkt II, przy zmianie opisu czynu wyeliminowano z kwalifikacji art. 65§1 k.k. i złagodzone karę do 5 lat pozbawienia wolności,
- orzeczono nową karę łączną w wymiarze 6 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności i karę łączną 900 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 100 złotych,
- w pozostałym zakresie utrzymano zaskarżony wyrok w mocy.

Natomiast co do K.S. zaskarżony wyrok utrzymano w mocy w całości.

Od tego wyroku kasację wywiedli obrońcy obu skazanych.

Obrońca D.P. zarzucił temu orzeczeniu:

1. art. 6 i 156§1 k.p.k., poprzez uniemożliwienie obrońcy skazanego, jak również skazanemu rzetelnego zapoznania się z aktami sprawy XII K 96/20 Sądu Okręgowego w Warszawie, gdyż Sąd Apelacyjny wskutek wniosku obrońcy przesłał błędną płytę CD/DVD, która nie zawierała dowodu w postaci wiadomości e-mail ze skrzynki odbiorczej o adresie [...], a nadto Sąd nie przychylił się do kilkakrotnie składanego wniosku o odroczenie rozprawy celem uzyskania właściwej płyty oraz zaznajomienia się tymi materiałami, które zdaniem skazanego mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie;
2. art. 86§2 k.p.k., poprzez brak realnej możliwości osobistego udziału w rozprawie przez skazanego determinowany brakiem merytorycznej znajomości akt w części dotyczącej adresów e-mail;

3. art. 170§1a k.p.k. w zw. z art. 170§5 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku skazanego o przeprowadzenie dodatkowego dowodu z jego wyjaśnień zakładając odgórnie, że wniosek ten w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania, podczas gdy dodatkowe wyjaśnienia skazanego dotyczyły okoliczności istotnej dla ustalenia, czy został popełniony czyn zabroniony.

Podnosząc powyższe, obrona wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd II instancji.

Obróńca K.S. zarzucił:

1. rażące naruszenie prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynów przypisanych skazanemu, tj. art. 9§3 k.k.s. w zw. z art. 62§2 k.k.s. w zw. z art. 18§3 k.k. w zw. z art. 20§2 k.k.s. w zw. z art. 56§1 k.k.s. w zw. z art. 6§2 k.k.s. w zw. z art. 7§1 k.k.s. w zw. z art. 37§1 pkt 1 i 1a k.k.s. poprzez utrzymanie wobec K.S. w mocy w zaskarżonej części wyroku Sądu I instancji, w którym błędnie dokonano subsumpcji zachowań skazanego, a błąd ten polegał na uznaniu K.S. za współsprawcę czynów opisanych w punkcie I, a także jako osobę, która jednocześnie ułatwiła ich popełnienie, pomimo:

- nieustalenia w toku procesu osoby, która wystawiła opisane w sentencji ww. wyroku Sądu *a quo* nierzetelne faktury VAT, dokumentujące sprzedaż granulatu tworzyw sztucznych przez Q. sp. z o. o. na rzecz podmiotu PPHU F., F. sp. z o.o. oraz H., w łącznej kwocie 15.644,716,81 zł, co skutkowało narażeniem na uszczuplenie podatku VAT przez PPHU F. i F. sp. z o.o. w łącznej wysokości 2.901.290,81 zł;

- braku dowodów dla przyjęcia, iż skazany działał wspólnie i w porozumieniu z D.P., M.F. i R.S.1;

- dokonanego ustalenia, że skazany faktycznie nie zajmował się sprawami gospodarczymi, a w szczególności finansowymi Q. sp. z o. o., a także ustalenia, że skazany wyłącznie nabył udziały w wymienionej Spółce oraz wykonywał czynności materialno-techniczne związane z założeniem i korzystaniem z rachunku bankowego Q. sp. z o. o. – zlecane mu przez inne osoby.

Naruszenie to miało istotny wpływ na treść orzeczenia w postaci przypisania skazanemu K.S. sprawstwa zarzucanych mu czynów zabronionych, których

popęłnienia przez niego (w żadnej z form zjawiskowych) nie wykazano (art. 1 § 1 k.k.);

2. rażące naruszenie prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanemu, tj. art. 271 a § 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 277a § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s., poprzez utrzymanie przez Sąd ad quem wobec K.S. w mocy, w zaskarżonej części, wyroku Sądu I instancji, w którym błędnie dokonano subsumpcji zachowań skazanego, a błąd ten polegał na uznaniu K.S. za współsprawcę czynu, opisanego w punkcie II, pomimo:

- nieustalenia osoby, która wystawiła opisane w sentencji wyroku Sądu menti nierzetelne faktury VAT, dokumentujące sprzedaż granulatu tworzyw sztucznych przez Q. sp. z o. o. na rzecz podmiot PPHU F., F. sp. z o.o. oraz H., w łącznej kwocie 15.644,716,81 zł;

- braku podstaw dla przyjęcia, iż oskarżony działał wspólnie i w porozumieniu z D.P., M.F. i R.S.1;

- dokonanego ustalenia, że skazany faktycznie nie zajmował się sprawami gospodarczymi, a w szczególności finansowymi Q. sp. z o. o., a wyłącznie nabył udziały w tej spółce oraz wykonywał czynności materialno-techniczne związane z założeniem i korzystaniem z rachunku bankowego Q. sp. z o. o. — zlecane mu przez inne osoby.

Naruszenie to, w ocenie obrony, miało istotny wpływ na treść orzeczenia w postaci:

1. przypisania K.S. sprawstwa zarzucanych mu czynów zabronionych, których popełnienia przez niego nie udało się wykazać (art. 1§1 k.k.), ewentualnie
2. przypisania skazanemu zarzucanego czynu zabronionego, mimo niewykazania umyślności w czasie popełnienia zbrodni z art. 271a§1 i §2 k.k. w zw. z art. 277a§1 k.k. (art. 1§3 k.k. w zw. z art. 8 k.k. *in principio*).

Podnosząc powyższe zarzuty obrona wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie skazanego K.S. od wszystkich czynów, za których popełnienie został prawomocnie skazany na mocy zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku, w części odnoszącej

się do K.S. i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie, do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Obie kasacje są zasadne.

Trzeba jednocześnie wskazać, że kasacja sporządzona przez obrońcę skazanego K.S. charakteryzuje się całkowitym chaosem w przestrzeni nazwania i zakwalifikowania poprawnie dostrzeżonych uchybień. W apelacji podniesiono bowiem zarzut obrazy prawa procesowego skutkującego błędem w ustaleniach faktycznych, by po utrzymaniu skarżonego wyroku w mocy (bez dokonywania jakichkolwiek zmian), w kasacji podnieść zarzut obrazy prawa materialnego poprzez dokonanie błędnej subsumpcji (a więc nie kwestionowaniu ustaleń faktycznych i uznaniu ich za prawidłowe). Oczywiście, wydaje się, powinno być, że sekwencja stawianych zarzutów powinna być dokładnie odwrotna. To orzeczeniu pierwszoinstancyjnemu należało postawić zarzut obrazy prawa materialnego, by po ewentualnym utrzymaniu go w mocy móc w kasacji podnieść zarzut wadliwej kontroli instancyjnej, a więc obrazy art. 433§2 k.p.k. Dostrzec należy i to, że choć w kasacji tej wskazuje się, że jest ona skierowana co do całości wyroku Sądu Apelacyjnego, to nie postawiono w niej żadnego zarzutu co do III z przypisanych czynów (przestępstwa narkotykowego), a więc w konsekwencji nie dotyczy ona tej części skarżonego orzeczenia.

Niezależnie od wskazanych wyżej poważnych wad kasacji, kierując się wskazaniem z art. 118 k.p.k., z treści uzasadnienia skargi należy wyprowadzić wniosek, że intencją obrony było wskazanie na wady postępowania odwoławczego przeprowadzonego w niniejszej sprawie, a związane z prawidłowością dokonanej przez Sąd Okręgowy kwalifikacji prawnej przypisanych skazanemu czynów.

W tej przestrzeni przyjąć należy, że dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne w zakresie przebiegu zdarzeń, w których uczestniczył K.S., nie nasuwają zastrzeżeń i są bezdyskusyjnie trafne. Wątpliwości natomiast wiążą się z ustaleniem świadomości u skazanego celu z jakim działali pozostali sprawcy, a w konsekwencji, oceną prawnokarną tych zdarzeń i w konsekwencji, prawidłowością przyjęcia poprawnej formy zjawiskowej przypisanego czynu zabronionego i jego kwalifikacji prawnej.

Choć wniosek o uniewinnienie skazanego K.S. od wszystkich czynów związanych z wystawianiem nierzetelnych faktur VAT jawi się, nawet w świetle uzasadnienia kasacji, jako zbyt daleko idący, to nie zmienia to faktu, że prawidłowość zakwalifikowania przypisanych mu czynów nasuwa daleko idące wątpliwości, przynajmniej w świetle dość lakonicznej i bardzo powierzchownej argumentacji Sądów obu instancji.

Opierając się na treści zarzutów stawianych przez obronę i przedstawionych w uzasadnieniach wyroków ustaleniach faktycznych nie jest sporne w sprawie, że działanie skazanego K.S. sprowadziło się do wykonania następujących czynności:

- udostępnienia danych personalnych pozwalających na zakup w jego imieniu udziałów w spółce Q. sp. z o. o. oraz na wskazywanie go jako prezesa tejże,
- założenia rachunku bankowego w [...]1 w W. dla tej spółki i przekazanie pozostałym sprawcom dokumentacji umożliwiającej korzystanie z tego rachunku.

Za czynności te skazany otrzymał wynagrodzenie w kwocie 5.000 zł (zeznania świadka G.Z. k. 12946 – 12541, k. 12809 – 12816).

Czynności te zatem w najmniejszym stopniu nie wykraczały poza zakres czynności dokonywanych w innych, podobnych, sprawach przez osoby określane zwykle jako tzw. „słupy”. Sąd I instancji co prawda wskazał w uzasadnieniu, że zakres kompetencji skazanego przekraczał zakres zachowań przypisywanych typowym „słupom”, lecz nie przedstawił na poparcie tej tezy żadnych przekonujących argumentów.

Niewiele też wniosło do sprawy odwołanie się przez oba Sądy do ustalenia, iż skazany nie jest osobą o wyłączonej albo ograniczonej poczytalności, że rozumiał znaczenie czynności, w których uczestniczył, że wykonywał zawody, które wymagają przynajmniej przeciętnej inteligencji i orientacji w sprawach życia codziennego. Rzecz jednak sprowadza się nie do powyższego, lecz do tego, czy skazany posiadał wiedzę, która pozwoliłaby mu na dokonanie całościowej oceny procederu, w którym wziął udział.

Jak wynika z wyżej przedstawionego zestawienia, skazany wziął udział w czynnościach technicznych poprzedzających faktyczne działanie sprawców

a związane z wystawianiem faktur VAT. Jego udział w nich zakończył się na założeniu rachunku bankowego, za co otrzymał wynagrodzenie.

Pierwsze pytanie zatem, które należałoby postawić, dotyczy tego, czy skazany postrzegał swoje działanie jako własne przestępstwo, czy też działając w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, ułatwiał jej popełnienie tego czynu (art. 18§3 k.k.)?

Z całą pewnością skazany nie brał bezpośredniego udziału w wystawianiu nierzetelnych faktur, brak też dowodów na to, że został wprowadzony w sposób i cel działania bezpośrednich sprawców, czynności które wykonał, na co już wskazano, miały charakter techniczny, nie związany z samym działaniem bezpośrednich wykonawców przestępstwa (m. in M.F.) i zakończyły się ok. 12 czerwca 2017r. Nie brał też udziału w podziale zysków, a otrzymał jednorazowe wynagrodzenie po wykonaniu czynności, których od niego oczekiwano.

W pierwszej kolejności warto zatem zwrócić uwagę na zestawienie daty nabycia spółki Q. i założenia dla niej rachunku bankowego – czerwiec 2017r. – kończącej faktyczny udział tego skazanego w zdarzeniach sprawy, z datą przypisaną mu działalności – od 12 czerwca 2017 roku do 26 marca 2018r. Jak widać z powyższego, początkowa data popełnienia przez skazanego czynów opisanych w pkt I i II nieomal pokrywa się z datą wykonania przez niego ostatniej czynności faktycznej w sprawie.

Należy zatem postawić pytanie na czym polegało wykonywanie przez skazanego przypisanych mu przestępstw w okresie od założenia rachunku bankowego dla spółki Q. do dnia 26 marca 2018r.?

Uzasadnienia Sądów obu instancji nie dają odpowiedzi na to pytanie.

W konsekwencji dotychczasowych rozważań z pewnością stwierdzić należy, że wątpliwości budzi ustalenie dokonane przez Sąd Okręgowy i zaakceptowane przez Sąd Odwoławczy, że skazany K.S. był współsprawcą a nie pomocnikiem do popełnienia przypisanych mu czynów oraz to, w jakim okresie jego czyn został popełniony.

Już powyższa konstatacja powoduje, że zaskarżony wyrok w stosunku do tego skazanego nie mógł ostać się i winien zostać uchylony. Nie wyczerpuje to

jednak listy istotnych błędów popełnionych w postępowaniu odwoławczym przeprowadzonym w niniejszej sprawie.

Jak wynika z uzasadnienia skarżonego wyroku Sąd Apelacyjny dokonując oceny zarzutów postawionych przez obronę skonstatował, że „Sąd I instancji prawidłowo uznał, iż oskarżony K.S. (Q.) godząc się na nabycie udziałów w spółce, objęcie funkcji prezesa zarządu, obejmował swoją świadomością, że te czynności stanowią współdziałanie w ramach fikcyjnego funkcjonowania spółek, a co za tym idzie wystawiania nierzetelnych faktur VAT w imieniu spółek” (k. 37). Wniosek taki jednak jest nie tylko mało przekonujący, a wręcz skrajnie nielogiczny. Dlaczego bowiem z faktu objęcie funkcji prezesa zarządu jednej spółki ma wynikać świadomość tego, że w sprawie ma miejsce fikcyjne funkcjonowanie innych spółek, a w dodatku wiąże się ono z wystawianiem nierzetelnych faktur VAT w imieniu tych spółek?

Bezsprzecznie skazany wiedział o tym, że bierze udział w wykupieniu spółki, w której fikcją będzie pełnienie przez niego funkcji prezesa. Wiedział też, że zakłada dla tej spółki rachunek bankowy, nad którym nie będzie miał jakiejkolwiek kontroli. Wiedział również, że taki sposób rejestracji spółki i wprowadzenie jej do uczestniczenia w obrocie gospodarczym, z punktu widzenia przeciętnego doświadczenia życiowego, nie może wiązać się z perspektywą działań legalnych. Rozumiał zatem, że firmując swoim nazwiskiem te działania naraża się na odpowiedzialność karną. Co więcej, przyjąć można, że w tych realiach sprawy, jako człowiek rozumiejący znaczenie czynności, w których brał udział, godził się na to, że swoim zachowaniem uczestniczy w jakiejś formie oszustwa. Bezsprzecznie bowiem, działania w których uczestniczył, musiały mieć na celu wprowadzenie w błąd jakichś osób co do personaliów faktycznych kierowników spółki oraz jej prawdziwego charakteru. Uczynił to dla osiągnięcia korzyści majątkowej w kwocie 5.000 zł.

Żadna jednak z tych okoliczności nie prowadzi wprost do wniosku, że oszustwo to polegać miało na wystawianiu nierzetelnych faktur VAT.

Sądy obu instancji nie przedstawiły jakiegokolwiek dowodu na to, że skazany wiedział o wystawianiu nierzetelnych faktur, a także, co równie istotne, a na co wskazywano już wyżej, że prowadził w tym zakresie jakąkolwiek działalność po otrzymaniu wynagrodzenia.

Co więcej, a kwestia ta jest fundamentalna dla ustalenia zakresu odpowiedzialności tego skazanego, Sądy obu instancji, a zwłaszcza Sąd Apelacyjny, bo wszak ten Sąd miał obowiązek ustosunkować się, omówić i uargumentować swoje stanowisko wobec konkretnych zarzutów postawionych w apelacji, nie przedstawiły jakichkolwiek wywodów wskazujących w oparciu o jakie kryteria przyjęły, że skazany dopuścił się przypisanego mu przestępstwa współsprawstwa do wystawienia nierzetelnych faktur VAT w typie kwalifikowanym (a nie podstawowym) – art. 277a§1 k.k.

Należy zatem wprost postawić kolejne pytanie – w oparciu o jakie dowody przyjęto, a trudno uznać, iż przedstawił je oskarżyciel publiczny, że skazany K.S. miał świadomość tego, że uczestniczy w przestępstwie polegającym na fałszowaniu faktur z kwotą należności przekraczającą 10 mln zł, skoro nie brał udziału w wystawianiu tych faktur, a nawet nie znał osób, które to czyniły i nie miał żadnej wiedzy co do skali działalności gospodarczej spółki, której był fikcyjnym prezesem, a tym bardziej innych spółek, które uczestniczyły w tym obrocie?

Również na to pytanie nie daje odpowiedzi uzasadnienie wyroku sporządzone przez Sąd Apelacyjny.

Z pewnością nie jest zaś tak, że świadomość i wola, po stronie jednego ze sprawców, uczestniczenia w przestępstwie, oznacza automatycznie, że posiada on wiedzę o wypełnieniu znamion typu kwalifikowanego (lub uprzywilejowanego) tego czynu zabronionego przez innych jego uczestników i można mu w tym zakresie przypisać zawinienie, nie jest również tak, że przy popełnianiu czynu zabronionego o złożonej strukturze personalnej, czyn każdego ze sprawców musi być zakwalifikowany z tego samego przepisu i wyczerpywać znamiona tej samej formy zjawiskowej i stadialnej tego przestępstwa.

Jak wskazano to już na wstępie, zasadna jest również druga kasacja. Jest tak w zakresie, w jakim w skardze tej podniesiono zarzut obrazy art. 170§1a k.p.k.

Bezsprzecznie zgodnie z dyspozycją tego przepisu „*nie można oddalić wniosku dowodowego na podstawie art. 170§1 pkt 5 (a ten przepis jako podstawę swej decyzji powołał Sąd Apelacyjny), jeżeli okoliczność, która ma być udowodniona, ma istotne znaczenie dla ustalenia, czy został popełniony czyn zabroniony, czy*

stanowi on przestępstwo i jakie”. Jak wynika zatem z tego przepisu, o tym, czy wniosek dowodowy zostanie dopuszczony, czy oddalony, decydować winno nie tyle stadium procesu w jakim on został zgłoszony, co jego treść, a więc waga dla ustalenia fundamentalnych okoliczności sprawy.

Sąd Apelacyjny oddalając wniosek o zezwolenie na złożenie dodatkowych wyjaśnień przez ówczesnego oskarżonego, okoliczności tych nie zbadał, poprzestając na stwierdzeniu, że składał on już obszernie wyjaśnienia przed Sądem *meriti*, a obecny wniosek o ich uzupełnienie został złożony zbyt późno, a więc zmierza jedynie do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania.

W ten sposób doszło przede wszystkim do nieuprawnionego ograniczenia prawa do obrony przysługującego oskarżonemu, co stanowi rażące naruszenie prawa, ponieważ nie rozważono znaczenia okoliczności, o których chciał wyjaśniać D.P., dla ustalenia czy został popełniony czyn zabroniony, a w szczególności, czy stanowi on przestępstwo i jakie. Sąd Apelacyjny w postanowieniu oddalającym wniosek w dniu 24 lutego 2022r. (k.14992) stwierdził, „że teza dowodowa jest niezrozumiała, a zatem nie powodowała konieczności wezwania do sprecyzowania przedmiotowego wniosku”. Stwierdzenie takie jest oczywiście błędne, skoro bowiem na terminie rozprawy obecny był oskarżony D.P. i jego obrońca, nic nie stało na przeszkodzie, aby wezwać ich o doprecyzowanie tej tezy w stopniu, aby stała się ona zrozumiałą dla Sądu. A tylko taki – zrozumiały – wniosek może być przez sąd rozpoznany prawidłowo, np. przez jego oddalenie. W konsekwencji przyjąć trzeba, że okoliczności te mogły mieć istotne znaczenie dla zapadłego orzeczenia. Z tego względu i co do tego skazanego zaskarżony wyrok należało uchylić.

Zważywszy na skuteczność przedstawionego zarzutu, nie ma potrzeby omawiania zasadności pozostałych zarzutów związanych z umożliwieniem zapoznania się przez obronę z częścią materiałów dowodowych zawartych na jednej z płyt CD, gdyż kwestia ta, z uwagi na treść wydanego rozstrzygnięcia i tak będzie musiała stać się przedmiotem oceny Sądu Apelacyjnego w ponownym postępowaniu.

Mając na względzie wyjątkowo liczne omówione wyżej uchybienia, których dopuścił się Sąd Apelacyjny prowadząc postępowanie odwoławcze, należało orzec o uchyleniu zaskarżonego wyroku w stosunku do skazanych D.P. w całości, a co do

K.S. w części dotyczącej „zbrodni VAT-owskiej” i w tym zakresie przekazać sprawę do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny raz jeszcze winien rozpoznać wniesione w sprawie apelacje, uwzględniając uwagi poczynione przez Sąd Najwyższy. Szczęólnego rozważenia wymagać będzie prawidłowość przyjętej kwalifikacji prawnej czynów przypisanych K.S. Ponownego rozważenia będzie też wymagało rozpoznanie wniosku obrońcy D.P. o zagwarantowanie mu ustawowego prawa do obrony poprzez umożliwienie złożenia dodatkowych wyjaśnień w sprawie, po ustaleniu w jakim zakresie dotyczyć mają one okoliczności, które nie były już przedstawiane w postępowaniu przed Sądem I instancji oraz co uniemożliwiło ich przedstawienie na tym etapie procesu.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

(Z.K.)

[as]